

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ
A UNIVERSITĂȚII DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI

CERCETĂRI BIBLIOMETRICE ALE COLECȚIILOR TIPĂRITE: *studiu de caz*

Adella CUCU, bibliotecar principal

Cît de rapid nu s-ar dezvolta tehnologiile informaționale și cît de intens nu s-ar schimbă în direcția creșterii publicațiilor electronice, în perspectivă componența fondurilor de bibliotecă va rămîne în favoarea publicațiilor tradiționale. Modul în care sunt formate colecțiile, depinde dacă va satisface biblioteca sau nu nevoile informaționale, culturale și educaționale ale utilizatorilor. Deaceea, orice Bibliotecă trebuie să studieze calitatea colecțiilor gestionate pentru a le îmbunătăți incontinuu.

Din această perspectivă, în anii 2011-2013, au fost supuse studiului bibliometric 12 compartimente din cele mai solicitate 6 domenii de științe din colecțiile uzuale ale Serviciului de Comunicare a Colecțiilor:

- ▶ Sala de lectură nr.1 Științe Socioumanistice și economice;
- ▶ Sala de lectură nr.2 Științe Filologice;
- ▶ Sala de lectură nr.3 Științe Psihopedagogice, ale naturii, științelor reale. Arte;
- ▶ Sala de împrumut nr. 3 Documente muzicale;
- ▶ Oficiul Documente în limbi străine.

Direcționarea acestor studii și rezultatele sînt legate de îmbunătățirea calității și cantității achizițiilor (conținut/exemplare) Bibliotecii, conformîndu-le cerințelor actuale și potențiale, intereselor și nevoilor utilizatorilor.

Studiile au avut drept scop:

- Stabilirea corespunderii colecțiilor uzuale cu necesitățile actuale de informare și documentare ale utilizatorilor;
- Stabilirea utilizării compartimentelor supuse cercetării precum și identificarea unor ediții concrete, absolut necesare colecției.

Obiectivele studiilor:

- Analiza fondului la data investigării
- Gradul de satisfacție a colecțiilor în conformitate cu solicitările utilizatorilor;
- Concluzii privind starea colecțiilor și propuneri pentru achiziția documentelor științifice și didactice suplimentare.

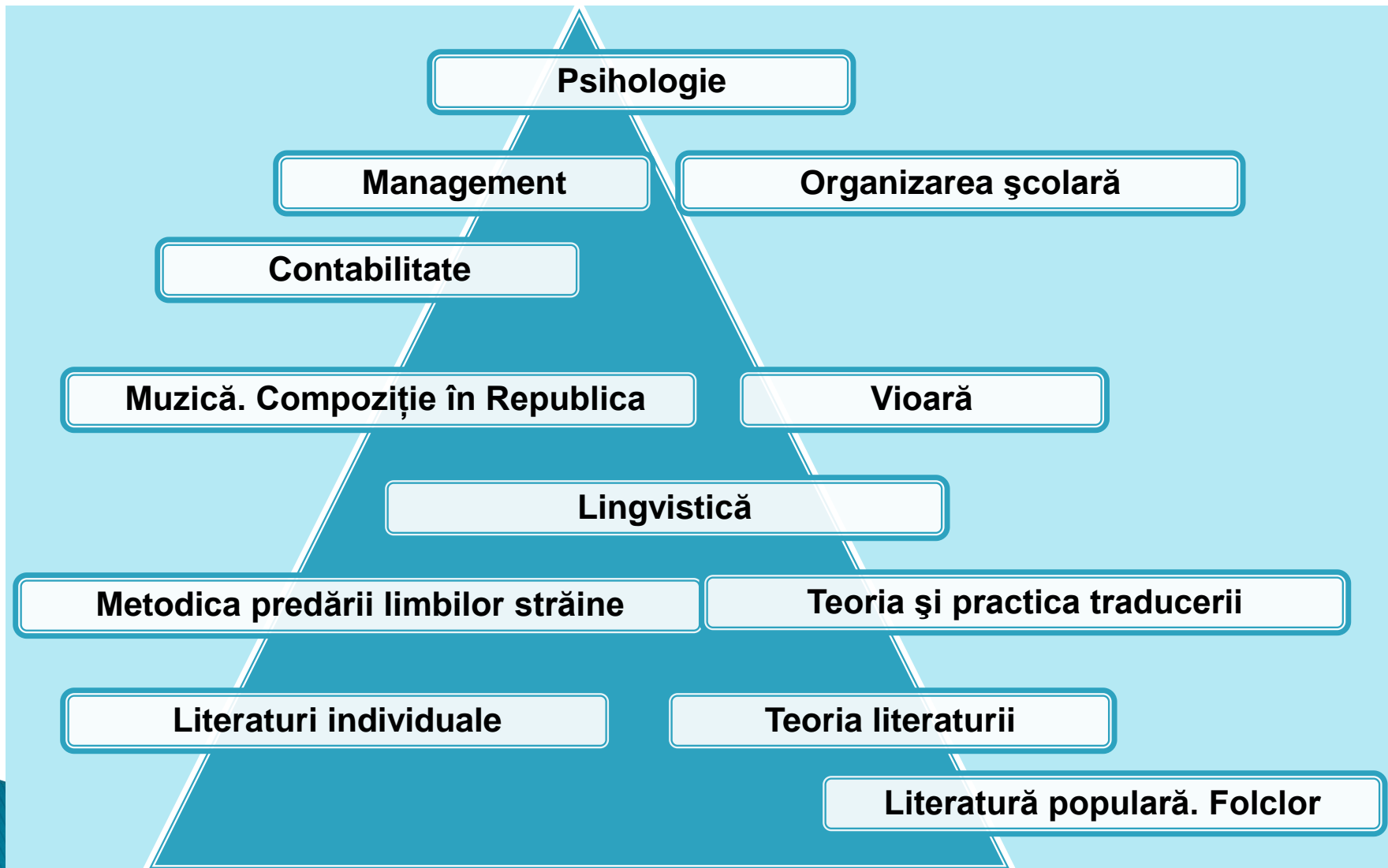
Metodele care au stat la baza cercetărilor

statistică care permite interpretarea datelor măsurabile în toate manierele: structurile procentuale ale colecțiilor, sau ale colecțiilor de carte împrumutată după domenii, indici de circulație a colecțiilor, rata de înnoire a colecțiilor etc.

bibliografică - analiza domeniilor cu ajutorul catalogului electronic, cu listele bibliografice recomandate, studierea cerințelor neonorate.

sociologică - analiza lecturii prin diverse sondaje, analiza solicitărilor și doleanțelor utilizatorilor etc.

Cercetările au început în anul 2011 și au continuat în 2012 pe următoarele compartimente:

În total au fost cercetate **11 502 ex.** documente în **4 746** titluri: 8 031 documente științifice, 2 566 documente didactice și 860 – beletristică (literatură universală tradusă în limba română și rusă); în limba română 6 506 (57%); 3 265 (28%) în limba rusă; 818 (7%) în limba engleză 4% în limba franceză și 5% în alte limbi (germană, ucraineană ș.a.) **(Tabelul nr. 1a, b).**

Analizând componența și structura domeniilor investigate constatăm că cele mai multe documente supuse cercetării sînt din compartimentele: 788 *Muzică. Compoziție în R M* - 3 713 ex. doc. ce reprezintă 7% din colecția totală a ODM; 820/89 *Literaturi individuale* - 1 488 ex.doc. ce prezintă 15% din colecția Sălii de lectură Științe Filologice și 1 412 ex. doc. *din 801 - 82.03 Teoria și practica traducerii* - 3% din colecția ODLS la data investigării etc. **(Tabelul nr.1 a).**

Studiate / cercetate 11 502 ex. documente în 4 746 titluri:

Tabelul nr.1a

Clasa	Denumirea compartimentului și indicele de clasificare, conform CZU	Nr. documente		% din nr total al colecțiilor investigate	Colecțiile investigate per gen de documente		
		Titluri	Ex.		Științifice	Didactice	Beletristică
1	005 Management	375	487	1,60%	354	133	
3	159.9 Psihologie,	672	832	4,30%	286	546	
6	371 Organizarea școlară	413	496	3%	416	35	
6	657 Contabilitate	575	690	2%	298	392	
7	785 Vioară	441	1 285	2,20%	1285		
7	788 Muzică. Compoziție. R M	361	3 713	7%	3 713		
8	80/801 Lingvistică	224	395	4%	318	77	
8	801 -82.03 Teoria și practica traducerii	229	1 412	3%	457	955	
8	802.0(072) - 804.0(072.8) Metodica predării limbilor străine	194	257	1%		257	
8	82.Teoria literaturii	134	174	2,00%	132	42	
8	82.09 Critică literară; 820/89; 820/89.09 Literaturi individuale. Critică	888	1488	15%	657	104	727
8	859.0-91, 859.0-91.09, 882.09-91,883, 883.09-91 Literatura populară, Folclor	240	273	2%	115	25	133
Total		4 746	11 502		8 031	2 566	860

- ✓ 8 031 documente științifice,
- ✓ 2 566 documente didactice,
- ✓ 860 ex. beletristică (literatură universală tradusă în limba română și rusă).

Colecțiile investigate per limbi

Tabelul
nr.1b

Clasa	Denumirea compartimentului și indicele de clasificare, conform CZU	Colecțiile investigate per limbi						
		ro	ru	en	ge	fr	uc	alte limbi
1	005 Management	355	127					5
3	159.9 Psihologie,	539	293					
6	371 Organizarea școlară	266	230					
6	657 Contabilitate	398	292					
7	785 Vioară	133	971					181
7	788 Muzică. Compoziție. R M	3168	541					4
8	80/801 Lingvistică	286	86					
8	801 -82.03 Teoria și practica traducerii	21	156	605	245	385	23	
8	802.0(072) - 804.0(072.8) Metodica predării limbilor străine			113	87	57		
8	82.Teoria literaturii	133	36				5	
8	82.09 Critică literară; 820/89; 820/89.09 Literaturi individuale. Critică	987	501					
8	859.0-91, 859.0-91.09,882, 882.09-91,883, 883.09-91 Literatura populară, Folclor	220	32				21	
	Total	6 506	3 265	818	332	442	49	190

- în limba română 6 506 (57%) doc.;
- 3 265 (28%) doc. în limba rusă;
- 818 (7%) în limba engleză 4%
- în limba franceză
- și 5% în alte limbi (germană, ucraineană ș.a.) (**Tabelul nr.1b**).

Au fost cercetate documentele și per ani de ediție. Cea mai mare parte - 25% din documentele analizate din toate structurile Bibliotecii în care au avut loc investigațiile o constituie edițiile din 1981-1990, documentele publicate între ani 2001-2012 reprezintă - 19%.

Din tabelul nr. 2 se vizualizează că cele mai multe documente publicate între anii 2001-2012 sînt la domeniile: *Contabilitate* - 417 ex. doc; *Psihologie* - 383 ex. doc; *Organizarea școlară* – 320 ex. doc. și *Management* - 301 ex. doc.

Documentele cercetate per anii de ediție

Documentele investigate per anii de ediție	1933-1950	1951-1960	1961-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2000	2001-2012	total
159.9 Psihologie			12	33	123	281	383	832
371 Organizarea școlară			12		57	107	320	496
005 Management					8	178	301	487
657 Contabilitate					5	268	417	690
785 Vioară	90	184	179	196	467	159	10	1 285
788 Muzică. Compoziție. R M	87	502	635	784	1025	588	92	3 713
80/801 Lingvistică					138	96	161	395
801 -82.03 Teoria și practica traducerii		32	222	421	367	208	162	1 412
802.0(072) - 804.0(072.8) Metodica predării limbilor străine		2	25	26	88	51	65	257
82.Teoria literaturii			44	34	30	35	31	174
82.09 Critică literară; 820/89; 820/89.09 Literaturi individuale. Critică		49	211	183	456	354	235	1488
859.0-91, 859.0-91.09,882, 882.09-91,883, 883.09-91 Literatura populară, Folclor		41	38	67	80	47		273
Total documente	177	810	1 378	1 744	2 844	2 372	2 177	11 502

- ✓ **25%** o constituie edițiile din 1981-1990;
- ✓ **19%** - doc. editate între ani 2001-2012.

Documente editate între anii 2001-2012 prevalează la domeniile:

- *Contabilitate* - 417 ex. doc;
- *Psihologie* - 383 ex. doc;
- *Organizarea școlară* – 320 ex. doc. și *Management* - 301 ex. doc. **Tabelul nr.2**

177 de documente editate între anii 50 - 60 sînt din domeniile *Vioară, Muzică. Compoziție în Republica Moldova și Literatura Universală* și păstrate în colecțiile respective din considerentul că sînt solicitate de utilizatori pentru informare și cercetare, de ex.: *Cîntece pentru cei mici / alcăt. și red. muzicală de L. Berov. – Ch.: Ed. „Școala sovietică”, 1955. – P. 176, Cîntice moldovenești. – Ch. : Ed. de stat a Moldovei, 1955. –96 p., Дога, Е. Солнечный день. – Ch.: Lit. artistică, 1978, Alexandrescu, Sorin. William Faulkner. - București: Ed. pentru lit. Universală. 1969. - 575 p., Berlogea, Ileana. Pirandello. - București: Ed. pentru lit. Universală, 1967. -416 p., Derjavin, C.N. Voltaire. - București: Ed. de Stat ,1949. -510 p., Elvin B. Anatole France .București, 1957. - 135 p. ș.a. Unele din aceste publicații sînt unicate în colecția Bibliotecii.*

Sînt păstrate în colecțiile uzuale și documente editate între anii 70-80, deoarece fac parte în continuare din programele de studii, de ex.: *Wellek, Rene. Teoria literaturii / în românește de Rodica Tiniș; St.introd. și note de Sorin Alexandrescu. - București: Ed. pentru lit. universală, 1967. - 485 p. Călin, Vera . Romantismul. -București : Ed. Univers , 1975. - 287 p. ș.a*

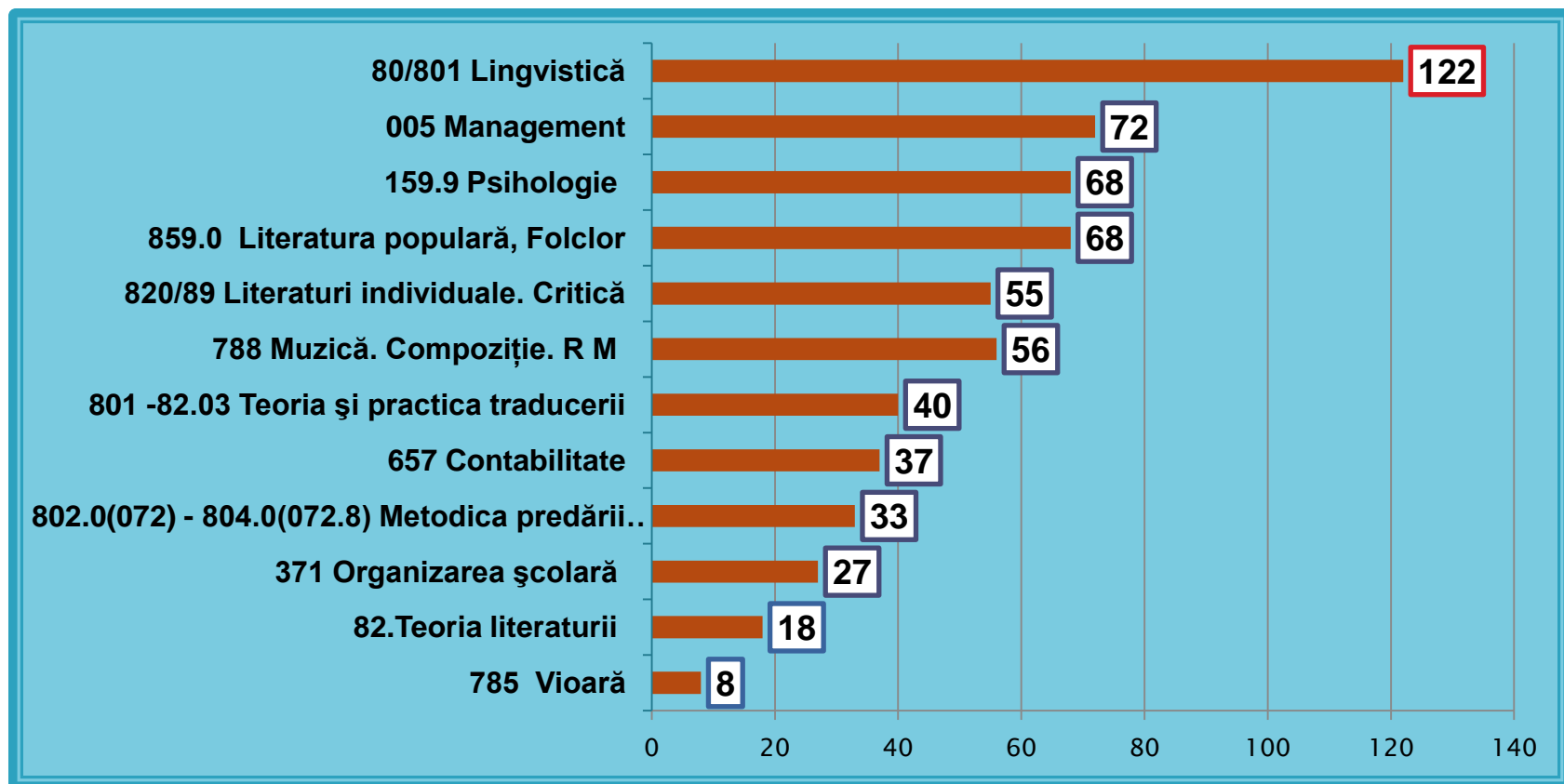
Studiile au stabilit și eficiența utilizării documentelor din compartimentele respective, dat fiind faptul că acesta – împrumutul pentru consultare, este și va rămîne cel mai stabil și important serviciu oferit de bibliotecă utilizatorilor.

Prezentăm în continuare un clasament, în descrescătoare, al intensității de utilizare a unui document din domeniile investigate, după cum urmează: cea mai mare intensitate de circulație a documentelor a fost stabilită la domeniul *Lingvistică*, aproximativ de **112** ori, aprox. de **72** de ori a fost împrumutat un document din compartimentul *Management*. Cel mai mic împrumut a unui document le revine documentelor din compartimentul *Vioară* - 8 ori ș. a. (**Fig.3**).

Indicatorul respectiv depinde în mare măsură și de numărul de exemplare a unui titlu de documente deținute în compartimentele investigate. Unele titluri, Biblioteca le deține într-un singur exemplar și pot fi consultate numai în sălile de lectură, alte titluri sînt în mai multe exemplare și pot fi împrumutate la domiciliu. Acest indicator este foarte important deoarece biblioteca trebuie să țină cont și de timpul utilizatorului pe care îl deservește. S-a efectuat evidența zilnică, în unele cazuri lunară, anuală.

Intensitatea circulației unui document din compartimentele investigate

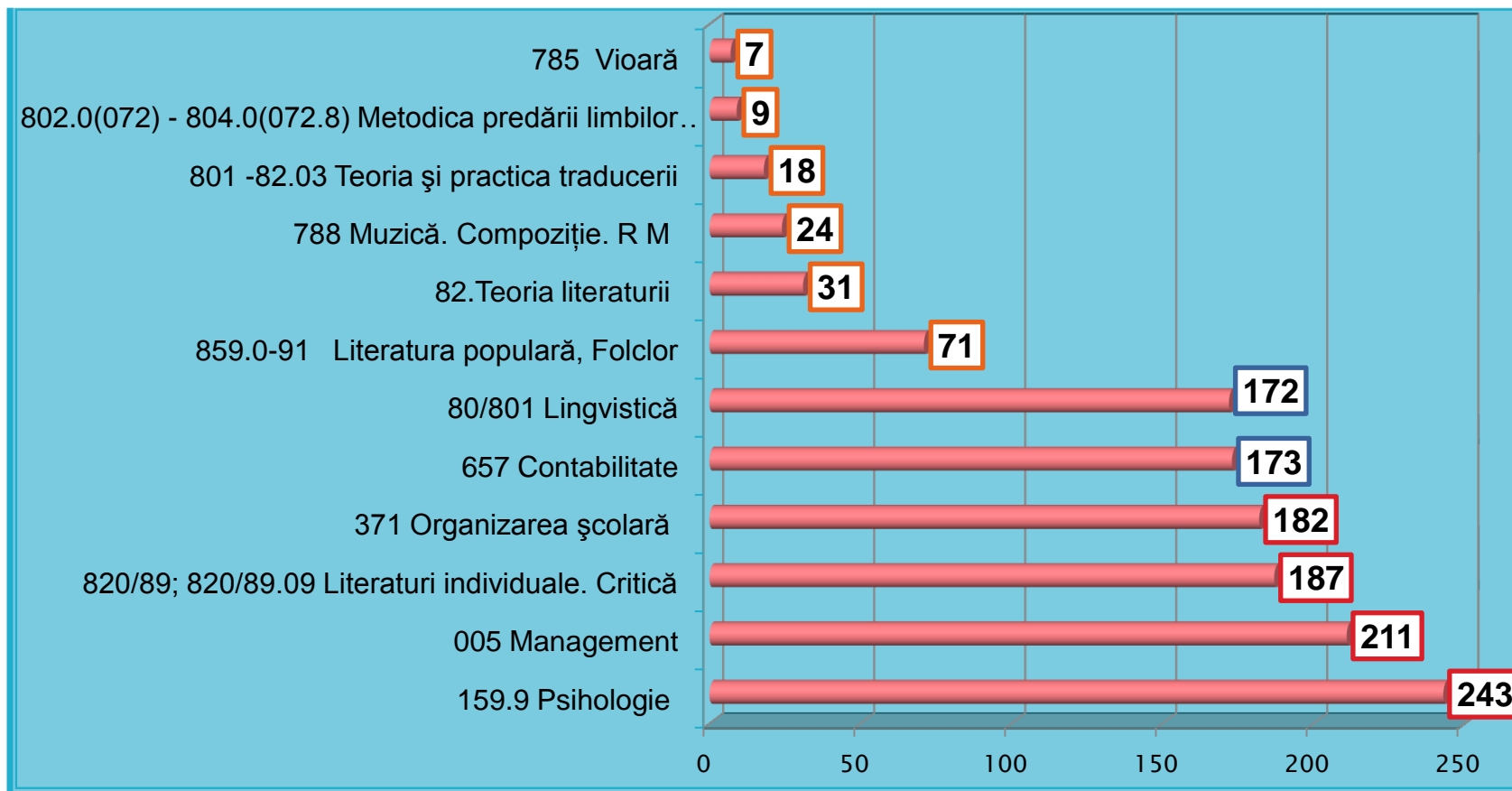
Fig.3

Cea mai mare medie a împrumutului per zi în perioada cercetărilor le revine documentelor din domeniul *Psihologie* – aprox. 243 doc., *Management* - 211 doc. , *Literaturi individuale* - 187 doc. și *Organizarea școlară* - 182 doc. Solicitățile din compartimentele respective ne vorbesc și despre actualitatea acestor colecții. Cel mai mic număr le revine documentelor din compartimentul *Vioară* - 7 doc., *Metodica predării limbilor străine* – 9 doc., *Muzică. Compoziție în R M* – 24 doc etc.(**Fig.4**).

Media împrumutului per zi

Fig.4

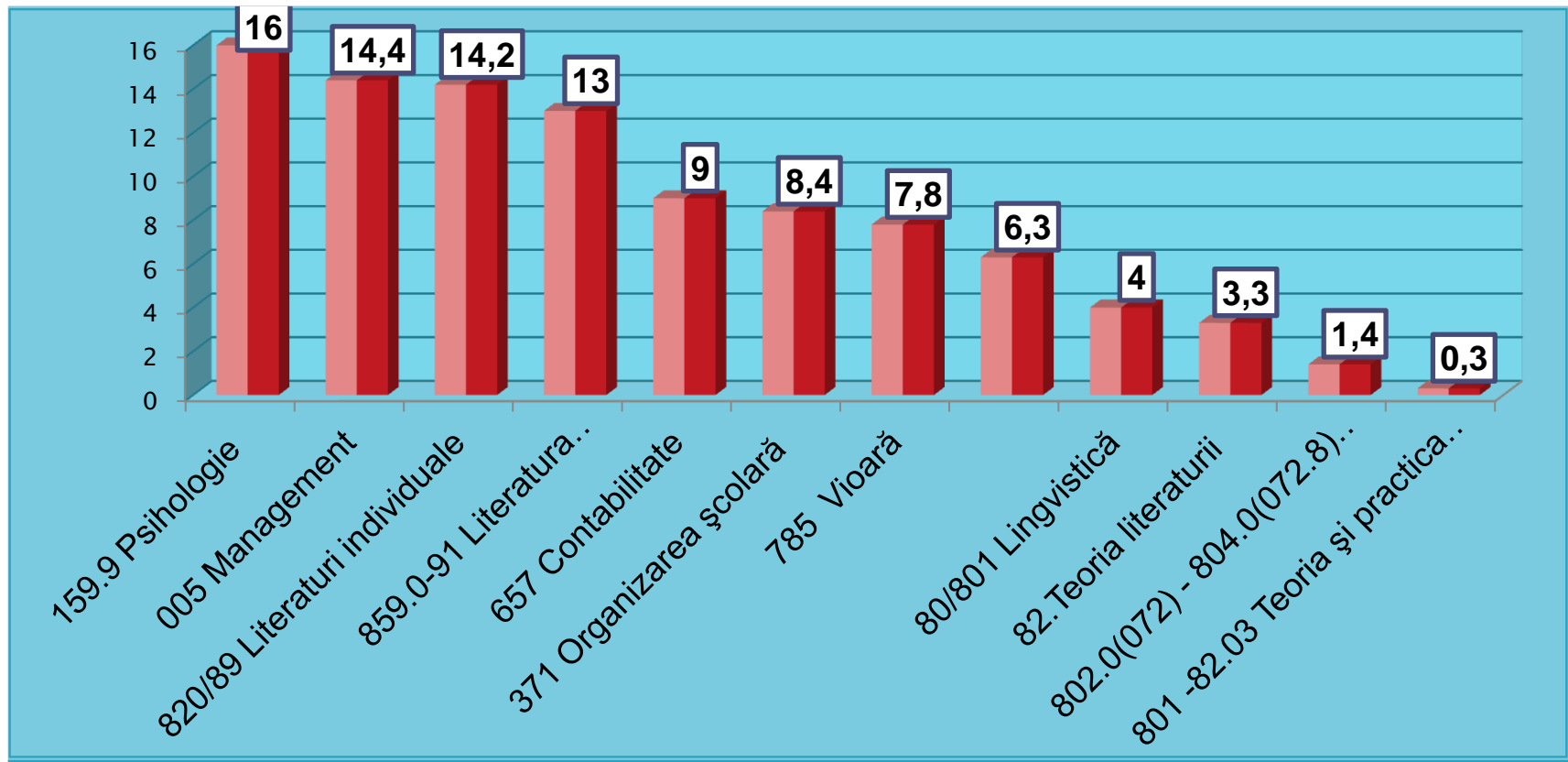

Această diferență se explică și prin faptul, că indicatorul respectiv depinde și de numărul de studenți și cadre didactice interesați de documentele acestor compartimente din USARB. De ex. de domeniile: *Managementul, Organizarea școlară și Literaturi individuale* sînt interesați studenții de la toate facultățile; compartimentul *Vioară și Muzică. Compoziție în R M* este solicitat numai de studenții de la specialitatea de muzică care sînt puțini la număr; *Teoria și practica traducerii și Metodica predării limbilor străine* este solicitat numai de studenții de la Facultatea Științe filologice etc.

De aici rezultă, că cea mai tînără și cea mai solicitată dintre toate colecțiile analizate este cea din domeniul *Psihologie*, urmată de colecțiile din domeniul *Management, Contabilitate, Literaturi individuale și Organizarea școlară*.

Metoda statistică ne-a permis să identificăm nu numai imaginea de ansamblu a împrumutului din domeniile investigate, dar, și intensitatea de circulație a acestor domenii. **(Fig. 5)**. Și aici se relevă o imagine diferită: cea mai mare rată de circulație per an le revine compartimentelor: Psihologie - 16 ori, Management -14,4, Literaturi individuale - .14,2, Literatura populară, Folclor – 13, Contabilitate - 9. Rata cea mai mică de circulație per an le revine compartimentelor Teoria și practica traducerii - 0,3 și Metodica predării limbilor străine – 1,4. Rata de circulație a domeniilor investigate se explică în mare măsură și prin numărul de documente deținute în colecție.

Rată de circulație per an a domeniilor investigate

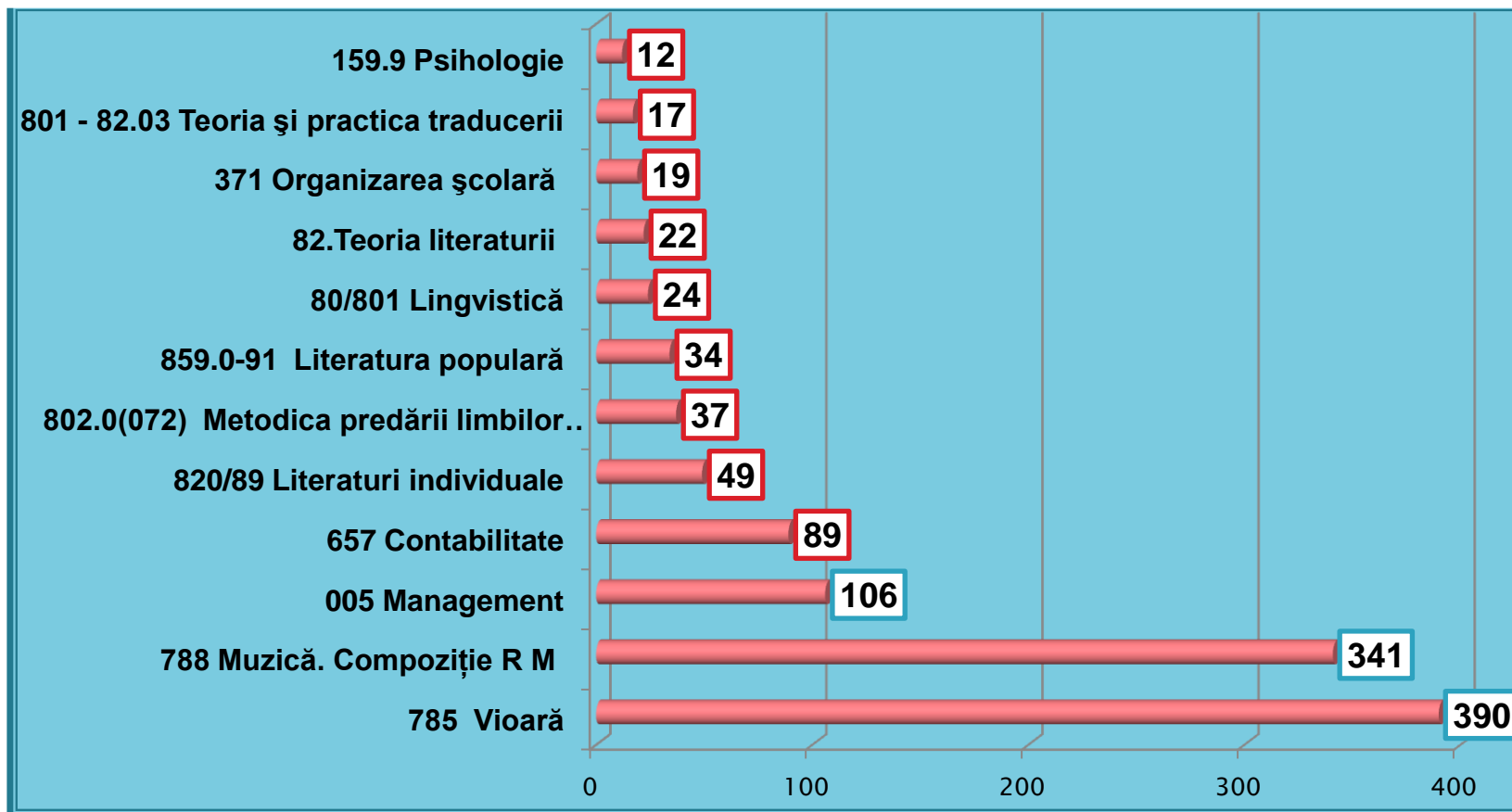
Faptul că într-o colecție uzuală circulația unui domeniu este mică arată că avem o problemă de organizare a colecției sau de structură a colecției (adică este învechită, iar unele documente nu prezintă interes).

Desigur toți Indicatorii de performanță în fiecare an sînt diferiți. Și acest indicator nu poate fi constant. Însă îmbinarea cu indicele mediu de înnoire a fondului scoate în evidență calitatea colecțiilor, gradul de învechire a acestora cît și valoarea resurselor info-documentare puse la dispoziția utilizatorilor. Acest indice se distinge foarte mult de la un compartiment la altul. IFLA/UNESCO recomandă 7-10 ani.

Cea mai bună situație este înregistrată la domeniul Psihologie unde rata medie de înnoire este de 12 ani, Teoria și practica traducerii - 17 ani și Organizarea școlară -19 ani. Vom efectua în continuare un clasament în ordinea crescândă a ratei medii de înnoire a compartimentelor investigate (**Fig. 6**). Rata de înnoire a colecțiilor în unele cazuri este destul de bună.

Rata de înnoire a colecțiilor

Fig. 6

Numărului de achiziții din anii 2011-2012 a influențat mult rata medie de înnoire a colecțiilor respective. În această perioadă bugetul de achiziții al Bibliotecii rămîne la aceeași linie fără a lua în calcul majorarea continuă a prețurilor la produsul editorial din Moldova, România și Rusia.

În concluzie, aş dori să evidenţiez importanţa acestor studii ce ţin de formarea şi organizarea anumitor compartimente în colecţiile bibliotecii. Acestea prezintă concluzii avantajoase evidente, deoarece ne permit nu numai cunoaşterea problemei din perspective diferite, dar în primul rând pot influenţa politica de achiziţii (de ex. : să fim conştienţi de specificul colecţiei, cât şi să-i fixăm limitele; putem determina numărul de exemplare din acelaşi titlu necesare pentru o parte a fondului, se pot determina reguli de achiziţie de exemplare legate de cererea utilizatorilor (numărului de exemplare nu trebuie separat de cea a accesibilităţii documentelor); să se ţină cont şi de politica noutăţilor. De asemenea, achiziţiile în mod obligatoriu trebuie îmbinate cu eliminările).

Astfel, cea mai mare sarcină a Bibliotecii a fost și va rămâne formarea fondurilor calitative în corespundere cu necesitățile procesului educațional și științific al instituției de învățământ pe care o deservește. Dar nu în ultimul rând modul de organizare, prezentare și promovare a colecțiilor, metodele de studiere și reflectarea în rapoartele anuale.

Bibliografie:

- ▶ **BELCOVSCHI**, Galina, Antonov, Antonina, Purici, Aliona. Management. In: *Cercetări biblioteconomice în anul 2011 : constatări calimetrice Materialele conf. șt., 8 febr. 2012*. Bălți, 2012, pp. 279-287.
- ▶ **BELCOVSCHI**, Galina, Antonov, Antonina, Purici, Aliona. Литература по бухгалтерскому учету в читальном зале социально-гуманитарных Экономических Наук. In: *Faina Tlehuci -90 de ani de la naștere, colloquia bibliothecarius: colocviu (1; 2013); Bălți. Colloquia bibliothecarius Faia Tlehuci -90 de ani de la naștere, ed. a 1-a, 23 febr.2013*. Bălți, 2013, pp. 129-134.
- ▶ **CUCU**, Adella. Literatura Universală : Studiu bibliometric. In: *Cercetări biblioteconomice în anul 2011 : constatări calimetrice Materialele conf. șt., 8 febr. 2012*. Bălți, 2012, pp. 292-305.
- ▶ **CUCU**, Adella. Lingvistica 80 /801. In: *Faina Tlehuci -90 de ani de la naștere, colloquia bibliothecarius: colocviu (1; 2013); Bălți. Colloquia bibliothecarius Faia Tlehuci -90 de ani de la naștere, ed. a 1-a, 23 febr.2013*. Bălți, 2013, pp. 142-147.
- ▶ **HĂBĂȘESCU**, Angela, Vacarciuc Maria, Postolati, Maria. Organizarea școlară. In: *Cercetări biblioteconomice în anul 2011 : constatări calimetrice Materialele conf. șt., 8 febr. 2012*. Bălți, 2012, pp. 309-320.
- ▶ **HĂBĂȘESCU**, Angela, Vacarciuc Maria, Postolati, Maria. Compartimentului Psihologie din colecția Sălii de lectură Nr 3 „Științe psihopedagogice, naturale, reale. Artă”. In: *Faina Tlehuci -90 de ani de la naștere, colloquia bibliothecarius: colocviu (1; 2013); Bălți. Colloquia bibliothecarius Faia Tlehuci -90 de ani de la naștere, ed. a 1-a, 23 febr.2013*. Bălți, 2013, pp. 119-129.
- ▶ **MAGHER, Marina**, Gherda, Palii. Literatură populară. Folclor. In: *Faina Tlehuci -90 de ani de la naștere, colloquia bibliothecarius: colocviu (1; 2013); Bălți. Colloquia bibliothecarius Faia Tlehuci -90 de ani de la naștere, ed. a 1-a, 23 febr.2013*. Bălți, 2013, pp. 147-157.
- ▶ **MAGHER, Marina**, Gherda, Palii. Teoria literaturii. In: *Cercetări biblioteconomice în anul 2011 : constatări calimetrice Materialele conf. șt., 8 febr. 2012*. Bălți, 2012, pp. 300-309.
- ▶ **MELNIC**, Lilia, Gabriela, Cazacu. Metodica predării limbilor străine. In: *Cercetări biblioteconomice în anul 2011 : constatări calimetrice Materialele conf. șt., 8 febr. 2012*. Bălți, 2012, pp. 330-342.
- ▶ **MELNIC**, Lilia, Gabriela, Cazacu. Teoria și practica traducerii. In: *Faina Tlehuci -90 de ani de la naștere, colloquia bibliothecarius: colocviu (1; 2013); Bălți. Colloquia bibliothecarius Faia Tlehuci -90 de ani de la naștere, ed. a 1-a, 23 febr.2013*. Bălți, 2013, pp. 157-170.
- ▶ **ȚURCAN**, Elena, Ariadna, Musteață. Compartimentului Vioară. In: *Cercetări biblioteconomice în anul 2011 : constatări calimetrice Materialele conf. șt., 8 febr. 2012*. Bălți, 2012, pp. 320-330.
- ▶ **ȚURCAN**, Elena, Ariadna, Musteață. Compoziție. Republica Moldova. In: *Faina Tlehuci -90 de ani de la naștere, colloquia bibliothecarius: colocviu (1; 2013); Bălți. Colloquia bibliothecarius Faia Tlehuci -90 de ani de la naștere, ed. a 1-a, 23 febr.2013*. Bălți, 2013, pp. 134-142.